

POLISI UNIONDEB YMCHWIL

Dyddiad	Diben Cyhoeddi/Disgrifiad cŵ Newid	Asesiad Effaith Cydraddoldeb wedi ei gwblhau
14 Ionawr 2022	Cyhoeddiad Cyntaf	
28 Gorffennaf 2023	Diweddarau'r	

2. Cyfrifoldebau

a) Dirprwy Is-ganghellor (Ymchwil)

Y Dirprwy Is-ganghellor (Ymchwil) •^ ð gyfrifol am reolaeth gyffredinol ymchwil.

b) Deoniaid Coleg / Penaethiaid Ysgol / Cyfarwyddwyr Sefydliadau Ymchwil

Mae deoniaid coleg, penaethiaid ysgol a chyfarwyddwyr sefydliadau ymchwil yn gyfrifol am drefniadau uniondeb ymchwil lleol, a byddant yn aâ[|^*~ ð prosesau uniondeb mewn sefydliadau ymchwil ac yn yr ysgolion o bryd i'w gilydd er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y âã^}. R@ãã ãã^} c@~ã •ã! @ë, ^} ~} [| | éq P[|ããM[^•^* Y{ &@ ã, à[á [|^ã- }], ^||* [| moeseg ymchwil academaidd, ^ãã^ã•^~ã|~, •^ ð à[á|] }ãã * @} ã} } ^ & |^*, •^~ã|ããã } ysgolion cysylltiedig, gydag aelodaeth, cylch gorchwyl a phroses briodol o ran monitro ac adolygu materion •^ ð ymwneud ag uniondeb ymchwil. Fel arall, rhaid cael cytundeb i weithredu ac adolygu materion sy'n ymwneud ag uniondeb ymchwil trwy bwyllgor moeseg ymchwil academaidd priodol arall.

c) Ymchwilwyr

Mae gan bawb sy'n ymwneud ag ymchwil ddyletswydd i ystyried sut mae'r gwaith y maent yn ei wneud, yn eãgynnal neu'n ei gefnogi yn effeithio ar gymdeithas a'r gymuned ymchwil ^@ã *ã@ B^ãã *, ^ã@^ã~ ð ^ { |, ^ { ãããæ æ} [áã ^ } ^ [| |ãã@ } ^ } áã * [• ã] & @ ^ãã, ^ llywodraeth, cyllidwyr, 842 reW*n6@04A>26@052>2@056>347.82609 0 0 1 186.33 631.7G[ )]TËT@000

- i. Crynodeb o'r camau gweithredu a'r gweithgareddau a wnaed i gefnogi ac atgyfnerthu dealltwriaeth a chymhwysio materion uniondeb ymchwil (er enghraifft hyfforddiant i ôl-raddedigion ac ymchwilyr, neu adolygiadau proses);
- ii. Datganiad i roi sicrwydd bod y prosesau sydd wedi eu sefydlu gan y sefydliad i ymdrin â honiadau o gamymddwyn yn dryloyw, yn amserol, yn gadarn ac yn deg, a'u bod yn parhau i fod yn briodol i anghenion y sefydliad;
- iii. Datganiad lefel uchel ar unrhyw ymchwiliadau ffurfiol i gamymddwyn ymchwil a wnaed, a fydd yn cynnwys data ar nifer yr ymchwiliadau.

- iv. **Gofal a pharch:** a buddiolwyr ymchwil, yn

gyhoeddiadau eraill (hynny yw, adolygiad gan gymheiriaid). Mae gan ymchwilwyr ymreolaeth lwyr dros eu dewisiadau academaidd ond rhaid iddynt hefyd dderbyn cyfrifoldeb am y penderfyniadau a wnânt. Felly, yr unigolyn sy'n gyfrifol am weithredu'n unol ag egwyddorion uniondeb ymchwil ym mhob agwedd ar waith ymchwil, gan gynnwys adolygiad gan gymheiriaid.

4. Polisiâu Cysylltiedig

Mae tudalen we'r brifysgol (Gwasanaethau Llywodraethu) yn rhestru fersiynau cyfredol polisiâu sy'n berthnasol i uniondeb ymchwil. Caiff y rhain eu hadolygu a'u [^] ^å ^æ ^ç

fathau eraill o fudd. Mae gan y brifysgol ac aelodau staff gyfrifoldebau ychwanegol mewn perthynas â gwneud ymchwil o ansawdd uchel. Mae polisi'r brifysgol ar ddatganiadau budd⁷ i'w gweld ar we-dudalennau'r brifysgol.

5. Pum Ymrwymiad y Concordat ar Uniondeb Ymchwil

Mae'r Brifysgol yn cytuno i ddarparu'r amodau a'r hysbysu i'r Aelodau Staff a'r Aelodau Academaidd i'r Uniondeb Ymchwil fel a ganlyn:

- a) **Ymrwymiad 1: Cynnal y safonau uchaf o drylwyredd ac uniondeb ym mhob agwedd ar ymchwil.**
  - i) Mae ymchwilwyr yn gyfrifol am ddeall y safonau disgwylidig o drylwyredd ac uniondeb sy'n berthnasol i'w hymchwil yn ogystal â chynnal y safonau uchaf o drylwyredd ac uniondeb yn eu gwaith bob amser.
  - ii) Mae deoniaid coleg, penaeithiaid ysgol a chyfarwyddwyr sefydliadau ymchwil yn gyfrifol am gynnal amgylchedd ymchwil sy'n datblygu arfer ymchwil da ac yn sefydlu diwylliant o uniondeb ymchwil yn ogystal â chefnogi ymchwilwyr i ddeall a gweithredu yn unol â safonau, gwerthoedd ac ymddygiad disgwylidig. Mae'r cyfrifoldeb hwn yn ymestyn i gefnogi ymchwilwyr i gyflawni disgwyliadau'r polisi uniondeb ymchwil hwn, yn enwedig dan amgylchiadau heriol a dangos bod ganddynt weithdrefnau ar waith i sicrhau bod ymchwil yn cael ei

ymchwilyr sicrhau y caiff eu holl waith ymchwil ystyriaeth weithredol a phriodol o ran materion moesegol.

- ii) Mae deoniaid coleg, penaethiaid ysgol a chyfarwyddwyr sefydliadau ymchwil yn gyfrifol am drefniadau adolygu moesegol lleol ac am sicrhau bod polisïau clir ar adolygu a chymeradwyaeth foesegol ar gael i bob ymchwilydd, yn unol â gofynion y Polisi Moeseg Ymchwil. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod pob aelod staff o fewn eu maes cyfrifoldeb yn ymwybodol o bolisïau a phrosesau sy'n ymwneud â chymeradwyaeth foesegol ac yn eu deall. Yn ogystal, mae Gwasanaethau Llywodraethu yn darparu systemau cefnogi a chyngor i helpu ymchwilyr i ddefnyddio arfer gorau wrth ymdrin â

- camddefnyddio data personol, gan gynnwys datgelu pwy yw cyfranogwyr ymchwil a mathau eraill o dor-cyfrinachedd
- ymddygiad amhriodol wrth adolygu cynigion ymchwil, canlyniadau neu llawysgrifau a gyflwynwyd i'w cyhoeddi. Mae hyn yn cynnwys peidio â datgelu achos o wrthdaro buddiannau; datgelu cymhwysedd sy'n amlwg yn gyfyngedig yn annigonol; camddefnyddio cynnwys y deunydd; a thorri cyfrinachedd neu gamddefnyddio deunydd a ddarperir yn gyfrinachol at ddibenion adolygiad gan gymheiriaid.

“ **Camliwio:**

- data, gan gynnwys atal canlyniadau/data perthnasol neu yn fwriadol, yn fyrbwyll neu drwy esgeulustod dybryd a chyflwyno dehongliad diffygiol o ddata
- cyfranogiad, gan gynnwys honni bod yn awdur gwaith neu briodoli gwaith a pheidio â chydabod y gwir awdur/personau sydd wedi gwneud cyfraniad priodol
- buddiannau, gan gynnwys peidio â datgan buddiannau cystadleuol ymchwilwyr neu gyllidwyr astudiaeth
- cymwysterau, profiad a/neu gymwysterau
- hanes cyhoeddi, trwy ddyblygu cyhoeddi heb ddatgan hynny, gan gynnwys cyflwyno llawysgrifau dyblyg i'w cyhoeddi heb ddatgan hynny.

“ **Ymdrin yn amhriodol â honiadau o gamymddwyn:** peidio ag ymdrin â throseddau posib, megis ymdrechion i guddio camymddwyn a dial yn erbyn rhywun sydd wedi &@ ^ c@ q chwiban neu beidio â chadw at weithdrefnau cytunedig wrth ymchwilio i gamymddwyn ymchwil honedig a dderbynnir fel amod cyllido. Mae ymdrin yn amhriodol â honiadau o gamymddwyn yn cynnwys sensora partïon yn amhriodol drwy ddefn842 re/F1 12 Tf1 0 0 1 220.85 344.85 Tm0 g0 G[

- d) S, ^ aâ[* æ@^] æ^ | ~ aâ æ[| ^ * q @ || â • ð | æ@â^!@ æ [|, æ] @ } â^! ~ } ^ ,
 yn ôl pwysau tebygolrwydd, a gyflawnwyd camymddwyn ymchwil (naill æ) ~
 ~ | æ[|] ^ q æ ~ | æ[|], æ) æ : æ * | æâæ] [• æ ^ & æ ^ { ââ, ^ } .
- e) Gwahoddir yr ymchwilydd (ymchwilyr) æ unigolyn • ^ q gwneud y
 gwyn/cwynion i ddod gerbron y panel ac mae ganddynt hawl i gynrychiolaeth
 gan ffrind, aelod [q teulu neu gynrychiolydd undeb llafur a all siarad ar eu rhan.
- f) Er mwyn cyflawni ei dasg bydd y panel yn:
- ~ Aâ [| ^ * q @ } æ æ @ || â • ð | æ@â [* ^ } } æ æ * [| æâæ] æ, ^ â * æ ^ !
 ~ } æ [| } • ^ q * , } ^ â ^ * , ^ } æ yr ymchwilydd (ymchwilyr).
  - ~ Asesu unrhyw wybodaeth gefndirol sy'n berthnasol i'r honiad.
  - ~ Adolygu'r dogfennau/tystiolaeth a gasglwyd yn ystod yr ymchwiliad
 rhagarweiniol.
  - ~ Gofyn am ddogfennau pellach ac yn eu hasesu (e.e. ffeiliau, llyfrau nodiadau,
 copïau o negeseuon e-bost neu gofnodion eraill) a/neu wybodaeth gan

- “ Hysbysu unigolion priodol yn y brifysgol neu sefydliadau allanol. Gallai hyn gynnwys er enghraifft y corff cyllido perthnasol, sefydliad partner neu gorff rheoleiddio/proffesiynol.

8. Y Broses Apelio

- a) Mae gan ymchwilydd hawl i apelio i banel apeliadau yn erbyn penderfyniad y panel ymchwilio.
- b) Rhaid cyflwyno apêl yn erbyn y panel ymchwilio â Dirprwy Ysgrifennydd / P^}} æ^c@G, æ æ æ^c@æ L|^, [â!æ^c@ &^ }] ^} 10 å ã !} [å *, æ@ ||^ à[ð ymarferol bosib, ar ôl cael gwybod am benderfyniad y panel ymchwilio.
- c) Bydd yr apêl yn datgan a yw'r apêl yn erbyn y penderfyniad neu'r gosb, neu'r ddau, a bydd yn rhoi'r sail dros yr apêl.